

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi 2017-2018 Mezunlarının Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Programına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi Evaluation of the Views of Graduates of Suleyman Demirel University Faculty of Medicine 2017-2018 on Pre-graduation Medical Education Program

Giray Kolcu¹, Özgür Önal², Kurtuluş Öngel³

¹ Dr.Öğr.Üye., Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

² Dr.Öğr.Üye., Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

³ Prof.Dr., İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

Özet

Amaç: Türkiye’de, tıp fakültelerinde mezuniyet öncesi tıp eğitimi, ulusal standartların tanımlanması ile farklı bir boyut kazanmıştır. Bu çalışma ile, Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi eğitim programının değerlendirilmesi kapsamında, tıp fakültesi 2017-2018 mezunlarının mezuniyet öncesi tıp eğitimi programına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışma, kesitsel tanımlayıcı araştırma deseninde planlanmıştır. Çalışma evreni olarak 2017-2018 yılında mezun olan 154 öğrenci belirlendi. Bu evren içerisinde 59 kişilik örneklem seçildi. Mezunlara araştırmacılar tarafından belirlenen anket soruları ve 2 adet açık uçlu soru yöneltildi.

Bulgular: Çalışma örneklemindeki 59 mezunun tamamına ulaşıldı. Mezunların yaş ortalaması 24,71±1,06 (min:23, max:29) yaş idi. Mezunların 26’sı (%44,1) erkek, 33’ü (%55,9) kadındı. Mezunların 3’ü (%5,1) mezuniyet sonrası tıp eğitimi almaktaydı, 56’sı (%94,9) pratisyen hekim olarak çalışmaktaydı. Mezunların 11’i (%18,7) birinci basamak sağlık kuruluşlarında görevli iken; 44’ü (%74,6) acil servis ve 112 istasyonlarında görevliydi. Mezunların aldıkları tıp eğitimi değerlendirmeleri (1: hiç memnun değil, 10: çok memnun) istendiğinde ortalama puan 6,23±1,40 olarak bulundu. Almış oldukları tıp eğitiminin, yapmakta oldukları göreve hizmet etme durumunu değerlendirmeleri istendiğinde ortalama puan 6,16±1,80 olarak bulundu. Mezunların aile hekimliği dönemi eğitiminin kendilerini mesleğe hazırlamasını değerlendirmeleri istendiğinde ise puan 3,89±2,14 düzeyindeydi.

Sonuç: Çalışmada mezunların çoğunluğunun ikinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışmakta olduğu gözlemlendi. Genel olarak almış oldukları tıp eğitiminin su anda yapmakta oldukları göreve hizmet etme durumunda orta düzeyde memnuniyete ulaşırken; intörlük dönemi eğitiminin kendilerini mesleğe hazırlamasında memnuniyetin düşük olduğu gözlemlendi. Bu bağlamda mezun görüşlerinin program değerlendirme sürecinin önemli bir parçası olarak ülkemiz tıp eğitimi alanında daha yaygın kullanılmasının tıp eğitim alanına katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Değerlendirme, geri bildirim, mezun, program

Summary

Objective: In Turkey, pre-graduation medical education has gained a different dimension after the identification of the national standards. In this study, it was aimed to evaluate the opinions of 2017-2018 graduates of a medical faculty on the medical education program.

Material and Methods: This study was planned in cross-sectional descriptive research design. 154 students who graduated in 2017-2018 were determined as the study universe. A sample of 59 individuals from this universe was selected. Graduates were asked for the survey questions and 2 open-ended questions by the researchers.

Results: All of the fifty-nine patients were reached in the study sample. The mean age of the graduates was $24,71 \pm 1,06$ (min: 23, max: 29) ages. 26 of the graduates (44.1%) were male and 33 (55.9%) were female. 3 of the graduates (5.1%) were receiving medical education after graduation, and 56 (94.9%) were working as general practitioners. While 11 of the graduates (18.7%) were employed in primary health care facilities, 44 (74.6%) were in emergency services and 112 stations. Graduates' evaluation of the medical training they received; (1: is not satisfied at all, 10: very satisfied) mean was $6,23 \pm 1,40$. When they wanted to evaluate the effect of their medical education on their current status they were currently doing; mean point was 6.16 ± 1.80 . When the graduates were asked to evaluate the preparation of the internship period for their profession, they were evaluated to mean point as 3.89 ± 2.14 .

Conclusion: In the study, it was observed that the majority of our graduates were working in secondary health care facilities. In general; for medical education they have received, they were in the middle level of satisfaction; for the internship period, in preparing themselves for the profession satisfaction level was low. In this context, it was believed that the more widespread use of graduate views in the field of medical education as an important part of the program evaluation process will contribute to the field of medical education.

Key words: Evaluation, feedback, Graduate, program

Kabul tarihi: 30.12.2018

Giriş

Ülkemizde mezuniyet öncesi tıp eğitimi ulusal standartlarının tanımlanması ile birlikte tıp fakültelerinde bu standartları sağlama çabaları başlamıştır. Bu standartlar arasında tıp fakültelerine eğitim programlarını izleyebilecekleri bir program değerlendirme sistemi kurmaları önerilmektedir (1). Eğitim programlarının değerlendirilmesinde tutum ve davranışın değerlendirilmesi önemli basamaklar arasındadır (2,3). Bu basamakta öğrenmenin çalışma ortamına taşınması değerlendirmektedir. Mezunların almış oldukları eğitime yönelik geribildirimleri eğitim öğretim stratejilerinin değerlendirilmesi, geliştirilmesi ya da değiştirilmesine yönelik ipuçlarını ortaya koyar (4,5). Ayrıca program değerlendirme mezuniyet öncesi tıp eğitiminde görev alan tüm öğretim üyeleri ve yönetici/liderler için önemli bir görevdir çünkü program değerlendirmenin eğitim uygulamalarına yansımalarının fakülte gelişimi için önemli olduğu birçok çalışmada gösterilmiştir (6,7,8,9).

Program değerlendirme sisteminde programın geliştirilmesi ve/veya etkinliğinin gösterilmesi, eğitim ile ilgili verilerin toplanması, analizi ve yorumlanması gerekmektedir (10,11). Program değerlendirmeye mezuniyet hedeflerine ulaşma düzeyi ve programın iyileştirilmesi için öneriler ortaya koyulur (7). Bu öneriler eğitim yöneticileri için çok değerli bilgilere ışık tutmaktadır (2). Eğitim programını değerlendirme sadece "dersten sonra anket"

değildir (6). "Çok yönlü bir öğeyi çok yönlü bir yöntem kullanarak" değerlendirmedir (6).

Eğitim programlarının değerlendirilmesinde tutum ve davranışın değerlendirilmesi önemli basamaklar arasındadır (2,3). Bu basamakta öğrenmenin çalışma ortamına taşınması değerlendirmektedir. Mezunların almış oldukları eğitime yönelik geribildirimleri eğitim öğretim stratejilerinin değerlendirilmesi, geliştirilmesi ya da değiştirilmesine yönelik ipuçlarını ortaya koyar (4,5). Mezun geribildirimlerinin formatif değerlendirme için kullanılarak programın geliştirilmesi için önemli basamaklardan biri olarak görülmesi önerilmektedir (10,12).

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde (SDÜTF) toplumun öncelikli sağlık sorunlarına yönelik, sistem temelli, mezuniyet hedeflerine dayalı, yatay ve dikey entegre eğitim programı modeli uygulanmaktadır. Mezuniyet hedeflerine ulaşma düzeyinin değerlendirilmesi ve program ile ilgili iyileştirme önerileri için program değerlendirme kurulu kurulmuştur. Bu kurul belirli bir model çerçevesinde düzenli aralıklarla veri toplamakta, analiz etmekte, yorumlamakta ve önerilerde bulunmaktadır.

Bu çalışmada SDÜTF eğitim programının değerlendirilmesi kapsamında; SDÜTF 2017-2018 mezunlarının mezuniyet öncesi tıp eğitimi programına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Çalışma, kesitsel tanımlayıcı araştırma deseninde planlandı. Çalışma evreni olarak 2017-2018 yılında mezun olan 154 öğrenci belirlendi (n:154). Bu evren içerisinde %50 sıklıkta, %95 güven aralığında, %10 sapmaya göre 59 kişilik örneklem seçildi (n:59). Örneklem evrendeki öğrenci listesinden sistematik rasgele örneklem yöntem ile belirlendi. Rasgele örneklemde ilk sayı olarak 40 sayısı kura ile belirlendi ve iki kişi atlayarak her üçüncü kişi örnekleme dahil edildi, örneklem seçiminde herhangi bir yedek belirlenmedi.

Mezunlara araştırmacılar tarafından belirlenen anket soruları ve 2 adet açık uçlu soru yöneltildi. Seçilen mezunlar ile telefonda görüşüldü. Görüşme verileri kaydedildi. Analizlerde nicel veriler için SPSS ve nitel veri analizinde Maxqda programları kullanıldı.

Bulgular

Çalışma örneklemindeki 59 mezuna ulaşıldı. Mezunların yaş ortalaması $24,71 \pm 1,06$ (min:23, max:29) yaş idi. Mezunların 26'sı (%44,1) erkek, 33'ü (%55,9) kadındı. Mezunların 3'ü (%5,1) mezuniyet sonrası tıp eğitimi almaktaydı, 56'sı (%94,9) pratisyen hekim olarak çalışmaktaydı. Mezunların 11'i (%18,7) aile sağlığı merkezi (ASM), toplum sağlığı merkezi (TSM) ve halk sağlığı merkezi (HSM) gibi birinci basamak sağlık kuruluşlarında görevli iken 44'ü (%74,6) acil servis ve 112 istasyonlarında görevliydi (Tablo 1).

Mezunların SDÜTF'de aldığı eğitimi değerlendirmeleri (1: hiç memnun değil, 10: çok memnun) istendiğinde $6,23 \pm 1,40$ (min:2, max: 9) puan olarak değerlendirildi. Almış oldukları tıp eğitiminin şu anda yapmakta oldukları göreve hizmet etme durumunu değerlendirmeleri (1:hiç memnun değil, 10:çok memnun) istendiğinde $6,16 \pm 1,80$ (min:1, max:9) olarak değerlendirildi. Mezunların aile hekimliği dönemi eğitiminin kendilerini mesleğe hazırlamasını değerlendirmeleri (1:hiç memnun değil, 10:çok memnun) istendiğinde $3,89 \pm 2,14$ (min:0, max:9) olarak bulundu.

Tablo 1. Mezunların görev yerlerine göre dağılımları

Görev Yeri	Frekans	Dağılım (%)
Birinci basamak (TSM – HSM)	9	15.3
Birinci basamak (ASM)	2	3.4
İkinci basamak (Acil)	40	67.8
İkinci basamak (112)	4	6.8
Üçüncü basamak	3	5.1
Müstaifi	1	1.7
Toplam	59	100

Mezunların görev yerleri ile SDÜTF'de aldığı eğitim, almış oldukları tıp eğitiminin su anda yapmakta oldukları göreve hizmet etme durumunu ve intörlük dönemi eğitiminin kendilerini mesleğe hazırlaması arasında istatistiksel anlamlı ilişki bulunmamakla birlikte özellikle ikinci basamakta çalışan mezunların aile hekimliği dönemi eğitiminin kendilerini mesleğe hazırlamasını değerlendirme ortalamaları anlamlı olarak düşük bulunmuştur (Tablo 2).

Mezunların eğitimin olumlu yönlerini değerlendirdikleri açık uçlu sorular değerlendirildiğinde; fakültede öğretim üyesi öğrenci ilişkisinin iyi olduğu, mezunların tüm dönemlerde teorik alanda kendilerini yeterli hissettikleri, 4. ve 5. dönem stajlarının eğitimlerinin sahaya hizmet ettiği belirtilmektedir.

Tartışma

Program değerlendirmede mezun görüşleri yönetici ve liderlere değerli bilgiler sunmaktadır. Öğrenci mezuniyet öncesi tıp eğitimi programlarının analizini mezun olduktan sonra sahada çalışma sırasında yapabilmektedir. Bu nedenle mezun görüşleri program değerlendirmenin önemli unsurları arasındadır.

Tablo 2. Mezunların görev yerleri ile SDÜTF’de aldığı eğitim, almış oldukları tıp eğitiminin şu anda yapmakta oldukları göreve hizmet etme durumunu ve intörnlik dönemi eğitiminin kendilerini mesleğe hazırlaması ilişkisi

	Görev Yeri	N	Mean	Std. Deviation	P
SDÜTF’de aldığı eğitim	Birinci Basamak	11	6.4545	1.50756	0.553
	İkinci Basamak	47	6.1702	1.40371	
Almış oldukları tıp eğitiminin şu anda yapmakta oldukları göreve hizmet etme durumu	Birinci Basamak	11	6.4545	1.96792	0.522
	İkinci Basamak	47	6.0638	1.77426	
İntörnlik eğitiminin kendilerini mesleğe hazırlaması	Birinci Basamak	11	4.9091	3.08073	0.199
	İkinci Basamak	47	3.5957	1.78958	

Mezunların eğitim programının geliştirilmesi gereken yönlerini değerlendirmeleri istenen açık uçlu soruya yanıtları değerlendirildiğinde özellikle aile hekimliği dönemi eğitiminde öğrencilere hekimlik pratiğine yönelik eğitimlerin ve hasta ile temasın artırılması, hasta sorumluluğu verilmesi önerilirken eğitimlerine katkı sağlamayan etkinliklerin azaltılması, aile hekimliği döneminde acil durumların tartışılmasına daha fazla yer ayrılması, aile hekimliği dönemi eğitim ortamlarının geliştirilmesi, aile hekimliği dönemi eğitim gruplarının sayılarının azaltılması önerilmektedir.

Yapılan çalışmada mezunların çoğunluğunun ikinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışmakta olduğunu gözlemlendi. Genel olarak eğitimde ve almış oldukları tıp eğitiminin şu anda yapmakta oldukları göreve hizmet etme durumunda orta düzeyde memnuniyete ulaşırken, intörnlik dönemi eğitiminin kendilerini mesleğe hazırlamasında memnuniyetin düşük olduğu gözlemlendi. Ayrıca özellikle ikinci basamakta çalışan mezunların intörnlik dönemi eğitiminin kendilerini mesleğe hazırlamasını değerlendirme ortalamaları anlamlı olarak düşük bulunmuştur. Mezunların eğitimin olumlu yönlerini değerlendirdikleri açık uçlu sorular değerlendirildiğinde; teorik bilgi ediniminin yeterli olduğu görülmekle birlikte, geliştirilmesi gereken alanlar içerisinde intörnlik döneminin mezuniyet sonrası mesleki gereksinimler yeniden değerlendirilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Fakültemiz bu program değerlendirme raporunu genişletilmiş akademik kurulda paylaşmış ve aile hekimliği dönemi ile ilgili bir revizyon kararı almıştır. Bu bağlamda mezun görüşlerinin program değerlendirme sürecinin önemli bir parçası olarak ülkemiz tıp eğitimi

alanında daha yaygın kullanılmasının tıp eğitim alanına katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

Kaynaklar

1. Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Programı Öz Değerlendirme Raporu Hazırlama Klavuzu Sürüm 4, 2018. [www.tepdad.org.tr] adresinden 03.12.2018 tarihinde erişilmiştir.
2. Vassar M, Wheeler DL, Davison M, Franklin J. Program Evaluation in Medical Education: An Overview of the Utilization-focused Approach Journal of Educational Evaluation for Health Professions. J Educ Eval Heal Prof 2010;7:1.
3. Evaluation and Assessment Team. Evaluation Plan for the Undergraduate Medical Education Curriculum.[https://medicine.arizona.edu/sites/default/files/curriculum_evaluation_plan_15-16_082615.pdf] adresinden 04.12.2018 tarihinde erişilmiştir.
4. Sarıkaya Ö, Gürpınar M, Keklik D. Öğrencilerin sesini dinlemek: Eğitimin öğrenciler tarafından değerlendirilmesi. Tıp Eğitimi Derg 2002;9:6-12.
5. Eskiocak S. Dönem II Öğrencileri Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyokimya Uygulama Eğitimini Değerlendiriyor. Türk Biyokim Derg 2004;29(3):216-25.
6. Nishigori H, Saiki T. Curriculum Program Evaluation in Medical Education. Igaku kyōiku Igaku kyōiku ni okeru kariyuramu/puroguramu hyōka 2014;2(45):79-86.
7. Musick DW. A conceptual model for program evaluation in graduate medical education. Acad Med 2006;81(8):759-65.
8. Walsh K. Evaluation in medical education [https://www.monash.edu/__data/assets/pdf_file/0007/935692/evaluation-in-medical-

education.pdf] adresinden 04.12.2018 tarihinde erişilmiştir.

9. Gandomkar R, Sandars J. The importance of context in medical education program evaluation. Med Teach 2018;40(1):106.
10. Undergraduate Medical Education Evaluation Strategy, 2016.
[<https://medicine.usask.ca/documents/ugme/EvaluationFramework.pdf>] adresinden 03.12.2018 tarihinde erişilmiştir.
11. Modi JN, Gupta P, Singh T. Competency based medical education, entrustment and assessment. Indian Pediatrics 2015;52:413-20.
12. Onan A, Abay E, Odabaşı O. Öğrenci geribildirimlerinin mesleki beceri eğitimi programı değerlendirmesinde kullanılması. Kocaeli Tıp Derg 2016;5(1):25-32.

İletişim:

Dr.Öğr.Üyesi Giray Kolcu
Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı,
Isparta, Türkiye
Tel: +90.505.5306179
E-mail: giraykolcu@gmail.com